

Подсећање – Радослав Братић

ЛАСТАВИЦА КОЈА МИ У САН ДОЛАЗИ

Пред прославу Дана школе звоно је оштро зазвонило послије чега је у нашу учионицу бануо школски инспектор, у неубичајено вријеме и ненајављено. Нико од нас другачије не би сазнао колико нам је учионица неуредна и запуштена. Сва опуштеност око спремања приредбе нагло је нестала, а озбиљност учитељевог лица попила је сву грају и галаму у школском дворишту. Као да је међу нас ушла вијест о нечијој смрти а не вијест о доласку школске инспекције. Дотрчао је чак и продавач из задружне зграде, са забринутим образама, да пита и да види одакле такав нагли мук, да се није десила каква изненадна катастрофа или да није зараза потаманила ђаке.

У пратњи учитеља који је вјечито држао шипку у руци и швићкао њоме кроз ваздух (зато смо га и звали Шипка), међу нас је бануо човјек ни довољно млад ни довољно стар, па опет ни довољно мрк ни довољно насмијан, да би се ишта из његовог изгледа и држања могло закључити. Иде тако као да му једна нога заостаје па је трза и вуче. Буљили смо сви у његове густе и замотане бркове, чекајући неће ли се из њих одмотати какав глас или зуј који би пустио да овај дан нормално и до краја истекне. Од пренапрегнутих наших лица и ушију, од запетих струна, почели су да брује у ваздуху гласови којих вјероватно и нема, који се сами и ни из чега стварају. Само је испред учионице послужитељ ликовао,

размахујући метлом тамо-вамо и подижући густу прашину. Тако је давао већи значај себи и свом послу чишћења и метења. Или је можда хтио да покаже да смо најпрљавији ђаци на овом свијету. (Ако је истина да је Јустинијан дао да му се одсијече нос и направио га од злата, нашем послужитељу би боље пристајао и од дрвета и од блата него онај што га сада има). Као и да су се свуда отплитале паучасте нити и спетљавале нас све пред овим придошлим човјеком који још ћути и гледа нас испод ока, као да ће сваког часа неком лупити шамар. Нос му шишти, очи колутају, као да је пред њим кувана цицвара. Можда га нервира Милијина фаца јер овај се намјестио и издужио врат као да ће сада кукурикнути. Лакше би нам било и да падне који шамар само да овако не ћути. Његова ташна је подмукло лежала на дрвеном столу — видјели смо да му је учитељ покорно донио, док су по њеном лицу млатили каишеви, и то онај слободни дио који излази из петљи — плескали су као да нешто потврђују и одобравају. Сви смо буљили пут ње као да ће из ње измиљети најљући шарган.

„Ово је школска инспекција!“ рекао је најзад учитељ и одмах хтио ш да претвори у с, али му није пошло за руком. Ш се развукло у пријетећи глас, док га није цијелог прогутало. Школска табла је одједном била неуредна па чак и накрива, пећ је димила, на школским клупама видјело се много шкработина и бразди. Све је некако запало у збрку, чак су и школски прозори били замагљени и неопрани. А тек како су изгледала наша лица, уши и руке. Као да се нијесмо од рођења прали ни чешљали. Учитељ је наредио да извадимо свеске из српскохрватског и да их покажемо инспекцији.

Из торбе смо чупали оловке и свеске које су наједном постале изгужване и неуредне, све у њима је било збркано и непознато. Милија је чупао лист по лист, као да је у његовој торби наједном дошло до наглог труљења и распадања. Корице су биле омашћене, а с краја углови поцијепани — дјед завијао дуван и правио ћате за требињску шкију. Зато увијек из његових уста дими цигарета као што дими из локомотиве воза „ћире“ који стење и хукће око Попова поља. Никад му се глава ни лице не могу јасно видјети од никотинског дима и гарежи. Обавијена је у маглу као у вунени шал.

Инспектор је питао да ли смо учили сва слова — али нема га ко ће зинути да му одговори. Спашавају нас послужитељеви оштри кораци испред врата, који опет гази у правилном ритму тамо-амо, тамо-амо, као да је на стражи.

Учитељ почиње први, за њим на знак руке сви сричемо: А-Аврам, Б-Богдан, В-Воду, Г-Гази, Д-Дјеца, Ћ-Ћаци, Е-Еројски, Ж-Живе, З-Зими, И, Ј-Јесени, К-Као, Л-Лопови, Љ-Љиљан, М-Милан, Н-Никола, Њ-Његош, О-Ово, П-Право, Р-Рекоше, С-Стекоше, Т-Томо, Ћ-Ћуфић, У-Уфер, Ф-Фијакер, Х-Хтједоше, Ц-Цијелом, Ч-Чаршијом, Џ-Џабе, Ш-Шеташе.

„Р није као Рекоше, већ је Р као Револуција. Т није никакав Томо — нарочито не свети Томо, већ Тито, божију вам мајку. Ни Ј није Јесен, већ Јајце гдје је било Друго засједање АВНОЈА и ударени темељи нашој новој држави. К није Као, већ Вук Стефановић Караџић који је измислио ова слова што их ви овако неуредно по текама шкрабате. Изгледа да на њима доручкујете... У није Уфер (шта је уфер, божију вам мајку?), већ нови Устав. С није

као Стекоше, већ Стаљин који нас је напао, а ми му се једини у свијету супротставили и одбранили“, рече инспекција.

Школски инспектор пружи руку и дохвати Милијину свеску која мирише на кајмак из мјешине. Не загледа је, прави се да и не примјећује. Поче да чита слова и ријечи које смо учили и да за сваку даје ново објашњење.

А као АБАЦИЈА. — Ријеч је турског поријекла. Пет стотина година су нас Турци газили и израбљивали. Упропашћавали нашу културу, злостављали и понижавали нас. Крв нам мијешали. И ви опет хоћете турски језик. Турцизми су нешто страно, као страно тијело у здравом организму. Ријеч два пута прекрижити и избацити.

А као АВАЈ. — Као јаооој! Узвик који означава стање безнађа — којег као таквог у социјализму не мере бит. Море у Енглеској или гдје на Западу али овдје — не. Као таква ријеч се избацује из употребе.

А као АКШАМ. — Вријеме сумрака по турски, када падају ноћ и помрчина. Свануо је нови дан и обасјало нас ново свјетло. Ни помрчине ни сумрака више неће бити. Укидају се. Бриши!

А као АМАЈЛИЈА. — Знак за сујевјерне и изгубљене. Носе је они који вјерују у мрачне силе, у небеска чуда и опомене. Сви такви ће се преваспитати на народним курсевима и течајевима, у новом духу и времену. Ријеч се брише.

А као АМИН. — Усклик вјерника који одобравају десет божјих заповијести. Ријеч се из црквеног говора премјешта у народни говор, али без примјеса воска и тамјана.

А као АПС, као АПСАНА. — Неће се више тако звати већ народни социјалистички затвор који ће се изградити на усамљеним мјестима. У њега ће ићи, без изузетка, свако ко нагази државу, ко буде мутио и крао, ко буде бацао маглу у очи новој власти. Ријеч остаје.

А као АПОСТОЛ. — Такве ријечи нам убацује трула реакција. Апостола више нема — треба свако да зна, без изузетака. Њихово је царство на небу, наше на земљи. Ријеч бришите из свезака и из главе. Кад смо већ код цркве — све црквене календаре да покупите од родитеља и донесете да их овдје уништимо, на лицу мјеста. За нас су божије заповијести правила државе и народне власти. Других заповијести нема, нити ће их бити.

А као АРАЧ. — Турски намет на сиротињу. Оћерали смо непријатеље и окупатора, избацили их из своје земље. Крижа се.

А као АФЖ. — Антифашистички фронт жена. У капитализму жена је израбљивана и није равноправна правна с мушкарцем. За исти рад се жена и мушкарац плаћају различито. Сматрају их нижим бићима. У социјализму, пак, жене су у свему једнаке с мушкарцима. Има да свако жену поштује, да с њом дијели све кућне послове — а то значи и да пере, и да кува. Своју рођену жену сви имају убудуће да зову дру-гарица! Је ли јасно? („Јаснооо!“) Организација АФЖ ће лично надгледати понашање другова комуниста и оцјењивати како тече зацртани програм преваспитања.

А као АСУРА. — Простирка од сламе на којој се спава. Опет турска ријеч; па, добро, учо, јесмо ли се то опет потурчили? Или смо Турци или Срби, мајку му? Пардон, Турци или Хрвати, или Словенци, и тако даље. Као равноправни народи и народности. Ријеч означава сиромаштво и брише се и замјењује правим дрвеним или гвозденим креветом.

А као АШОВ. — Подвући ријеч црвеном тинтом. Истаћи је свуда на видјело. Биће то симбол наших побједа. Срп и чекић, а потом ашов. Цртати га свуда, гдје год смјестите грб — ту је и ашов, а најбоље му је мјесто на раменима, док марширају радне бригаде.

Б као БАДЊАК. — Употребљавају га православци за Божић, не знам да ли га приноси и католичка вјероисповијест. Које си ти, учо, вјере? То и није важно — сви смо ми исте вјере, комунистичке. Неће више бити бајања, ни мистике, ни кађења, али богами ни пустошења шума уочи Божића. Бадњаке које сте мислили брати, биће најбоље греде за кров задружног дома и нове школе. Јасно? („Јаснооо!“)

Б као БАЛИЈА. — Погрдан назив за муслиманску вјеру. Ријеч као таква нарушава братство и јединство. Избрисати је и заборавити заувјек.

Б као БАТИНА. — Постављена је између пакла и раја. Кажу да је старија од човјека. Прво је створена батина, па тек човјек који је измјерен према њој. Убрана је с дрвета пред којим су погријешили Адам и Ева. Остаје, али да се без велике нужде не употребљава. Учитељи је смију користити у сврху педагошког рада и васпитања омладине. А омладина је наше највеће богатство. Омладина у бој креће — све од Гацка до Билеће!

Б као БАНАТ, као БАРАЊА, као БАЧКА. — Три срца јуначка! Мјеста гдје се насељавају наши колонисти. Око шездесет пет хиљада колониста добило је или ће добити нове домове и земљу. Приче да нова власт расељава Србе да би их разбила, а земљу њихову дала другима — непријатељске су.

Б као БАНОВИЋ СТРАХИЊА. — Чувени јунак у народној пјесми који својој жени прашта невјерство и издајство. Праштања нема, нити га море бити. У школи — учо, има да се јунак као такав критикује.

Б као БЕЗАКОНЈЕ. — Револуција и јесте подигнута против безакоња. Безакоње је владало и за вријеме Турске и за вријеме Краљевине, али је дошло вријеме да народ сам узме власт у руке и да све законе направи онако како њему одговара. О свим стварима у држави сам ће народ одлучивати по мјери своје воље и потреба. Народ ће да живи без цара и ћесара. Ријеч се избацује.

Б као БЕЗГРЕШАН. — Безгрешних — ја да знам — нема. Ако их и има, онда су то Бог, Народ, Тито и Партија. А пошто Бога нема — његово је мјесто упражњено. Сви други су грешни, па и ти, учо, и сви ви, и свачији ћаћа и матер. Ријеч се брише.

Б као БЕОГРАД. — Главни град ФНРЈ-а. У њему се доносе све најважније одлуке које народ изгласа. У њему су стријељани и осуђени генерал Лер, Дража Михаиловић и многи други ратни злочинци. Њега је прво Хитлер, 6. априла четерес прве, бомбардовао. Хоћу да га и у подне и у пола ноћи знате на карти показати. Је ли јасно? („Јасноо!“)

Б као БЕСКУЋНИК. — У социјализму неће бити ни Бе као бескућника ни Бе као беспосличара. Ни Бе као биједе, ни Бе као бува — уништићемо их прашком који смо добили преко Црвеног крста. Лично ће учо обући бијели мантил, добити пумпу и запрашити све и свакога, извршити потпуну дезинфекцију и дератизацију. Смрт фашизму — слобода народу!

Б као БЕЧ. — Одатле је аустроугарска сила кренула на Србију и тако је отпочео Први свјетски рат. Одатле је Фрањо Јосиф владао и заповиједао да се сва богатства шума и руда покраду и извезу. Али му је одговорио Гаврило Принцип преко Фердинанда. Ријеч нека

остане као сјећање на Младу Босну и отпор народа против поробљивача.

Б као БОГАТАШ. — Марксиста се грозе богатства. Њихово је богатство револуционарни занос, досљедност на путу у комунизам. Њихов је идеал скромност, умјереност и презир према свему што води раскошном животу. До друштва једнаких ићи ћемо кроз друштво равноправних. Материјалног богатства мимо основних потреба комуниста се грози. Ко се богати издајник је револуције, богаљ историје. Богати су у социјализму рогати! Прецртајте буржоазију. Крижајте богаташе, тај коров у пољу, у младом житу. Народ ће им судити! Доље буржоазија! („Дооољеее!“)

Б као БОГИЊЕ. — Латински назив: *Variola vera*. Тешка болест изазвана посебним вирусом. Долази кроз кожу и дисајне органе, а камуфлира се дванаест дана и ноћи и тек онда обољелог баца у ватру. И то је капиталистичка болест, јер је велика епидемија четерес седме захватила Њујорк. Сада се појавила међу стоком и становништвом у Ерцеговини. Акцијом обучене народне медицинске службе биће истријебљена једнако и ова и све друге заразе. Све ће бити претресено, запрашено, очишћено. Болничари и ветеринари — то јест тираци, свуда ће завирити гдје има прљавштине, глиба, смећа и неуредности. У рупе, у отворе, у пукотине. Све ишчистити, другови и другарице. Болест ће бити савладана. Ријеч се брише.

Б као БОН. — Народни документ у виду бона или тачкица за једнаку расподјелу хране, одјеће и обуће, као и свих других животних намирница. Тако се води строга евиденција о животним добрима, да не дође до злоупотреба. То је вага народне равноправности. Бонова ће бити док буде народних кухиња, а то значи увијек. Ријеч остаје.

Б као БОРБА. — Крв се силна пролила у биткама од Триглава до Ђевђелије. Готово цијели свијет је био једна велика кланица. Али, борба се наставља обновом и изградњом. Живот и јесте једна велика и непрестана борба. Борба између добра и зла, између зла и добра. Напокон, борба између живота и смрти. А шта ће побиједити? Зна се — Живот и Добро! Је ли тако? („Такооо јеее!“)

Б као БОСАНАЦ. — Сви вицеви о Босанцу, као и о власти и политичарима, забрањују се и сматраће се кривичним дјелом. Нарушавају братство и јединство.

Б као БУГАРИ. — Ко су они, учо? Дабоме да знаш.

Били на страни фашистичких сила. Клали и убијали највише по Србији и Македонији. Ријеч се избацује. („Врло добро! Служимо народу!“)

Б као БУСАЊЕ У ГРУДИ. — Када се човјек удара у прса — то је заклињање, када се удара у стомак — то је кајање, када се удара у чело — то је жалост. Бусања је, учо, било и биће. Ријеч остаје.

Б као БУЧАЊЕ, као РИКАЊЕ. — Може, али само када се да одобрење. И за потребе народне власти.

В као ВАСКРСЕЊЕ. — Васкрсења старих идеологија нити каквог другог васкрсења неће бити. Забијен им је глогов колац у плећа, од четерес прве до четерес пете. И забијаћемо им стално. Ријеч се укида.

В као ВАШАР. — Остаје ријеч, али ће се строго на шверц пазити. Знамо и ко ће покушати да шверцује, али знамо и кога ћемо у ћузу стрпати.

В као ВАШКА. — Недоличан назив за корисну домаћу животињу — пса. Најбоља је пасмина пас вучјак који у служби војске чува и бди над границама наше земље. Мада вашки, учо, и међу људима има. Вашка која лаје не

уједа, већ она која се притајила. Ријеч избацити и замијенити је ријечју пас.

В као ВЕЧАТИ. — Вечаће свако ко не буде за ово данас!

В као ВИЛА. — Луксузне куће какве прави буржоазија за уживање. Комуниста станује у скромном стану и служи за углед у широким масама.

В као ВЛАСТ. — На челу сваког народа мора бити и његова власт. Власт треба поштовати, јер је народ изабрао. Власти се склањај с пута. Живјела народна власт. („Живјелааа!“)

В као ВОЈНИК. — Војник је свако без изузетка. И ја, и учо, и сви ви који сте и нијесте овдје. Пуцаћеш и у мајчине мајке мајку само ако за то стигне наредба, ако ико насрне на сваки крвљу обливен педаљ земље. Војска је народ — народ је војска. Куд народна војска креће — хеј-хеј-хеј!

В као ВРДАТИ. — Врдања нема, обнова и изградња не трпе забушанте. Ријеч се крижа.

В као ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЦИЋ. — Отац наше писмености. Ерцеговачког поријекла. Узео наше нарјечје, наш дијалекат за књижевни језик. Измислио слова, сакупио многе ријечи. Али има непотребних и назадних, нова народна власт ће их избацити из рјечника.

Г као ГАЗДА. — Држава ће им све одузети и дати народу. На преваспитање. Нека сад њима народ кожу дере ко што су они њему. Ријеч два пута прецртати.

Г као ГАЦКО. — Град на југоистоку Ерцеговине. Још у њему узгор стоји кула турског силника Смаилаге Ченгића. Поружићемо све трагове злотвора и израбљивача. „Гацко поље лијепо ти си, кад у теби глади неима!“ Глади неће бити. Промијенићемо му име. У Пуцарево, Кардељево,

Ранковићево. Имамо му по коме дати име! Јер шта значи Гацко? То се посигурно не зна. А можда је то ненародна ријеч сумњивог поријекла. Сва злодјела усташа и четника око Гацка истражиће се и починиоци најоштрије казнити. Ријеч за сада оставити, али ће се промијенити.

Г као ГЕНЕРАЛ. — Генерали су највећи чиновници наше народне војске. Генерали су Пеко и Коча. Пекове су дивизије заузеле Теразије! Док Кочина чизма бије од Јадрана до Шпаније! Охохооој! Ријеч остаје.

Г као ГЛАСАЊЕ. — На гласање, за народне посланике — сви морају ићи. Бира се народна власт. Ко не бидне ишо милом — мораће силом. Ко не оде и буде јуда — гонићемо га и осјећи му муда! На зидним новинама истаћи слике са гласања и народне активисте у покрету. Је ли јасно? („Јаснооо!“)

Г као ГЛОГОВ КОЛАЦ. — Њиме по црквеном вјеровању пробости сваку сотону и вукодлачину. По нашем, колац треба метнути у ашов или мотику, па о рук! У радне побједи. Је ли тако? („Тако јеее!“)

Г као ГУРБЕТ. — Таква ријеч је руга једном напаћеном народу. Нарушава братство и јединство. Ни гурбет, ни Циганин већ друг и то са великим Д. Брише се.

Г као ГУСЛЕ. — Народни инструмент који је величао побједи и подстицао народ на побуну и отпор. Побуне ни отпора више неће бити, јер не мере се народ против себе бунити. Ријеч се укида, а инструмент се ставља у музеј.

Д као ДАР. — Мирише на мито. Револуционару и комунисти свако је мито страно, ничим се не може подмитити. Ријеч се избацује.

Д као ДИВЉАКА. — Све дивље воћке, и за нас непријатељске, у великој акцији имају се преобратити у питоме.

Сви ђаци и родитељи биће обучени у калемаре. Лично ће учи одговарат пред народном власти. Добићеш одијело, калемарски алат, торбу и сва упутства.

Д као ДРАМОСЕР. — Тако сељаци, по Вуку, зову трговце варошане који шверцују, који на драм једу и на драм серу. Трговци шверцери нам неће требати, држава ће народ снабдијевати храном. Ријеч се брише.

Д као ДУГ. — Онај ко се задужи сам у договореном року мора вратити дуг. Не може се враћати туђ дуг. Дуг је велика мора у народу. Право се вели: „Не може да спава, јер га ноћу једе дуг!“ Дугова не смије бити, па се ријеч брише. Посебно се зајам не смије узети од капиталиста и буржуја.

Д као ДУВАНЦИЈА. — Нова народна власт ће забранити шверц дувана, као и пушење, из здравствених разлога. Здравље човјека на првом је мјесту. Ријеч се брише. Је ли јасно? („Јааснооо!“)

Д као ДУЧИЋ. — Херцеговачки пјесник. У овом рату није био на нашој страни. Чека се наредба да ли ћемо га избацил из читанки.

Е као ЕНГЛЕСКА. — Капиталистичка земља на сјеверозападу Европе. Америка и Енглеска — биће земља пролетерска! Охохоој!

З као ЗАБРАНА, као ЗАБРАНИТИ. — Забранити се могу многе ствари које се убацују из капитализма и трују и кваре нашег човјека, муте социјалистички морал. Забране ће вршити судија — а пред судијом је свако без изузетка једнак. Забрањено је носити црне чарапе као и штикле. Лично ће учи извршити преглед школске библиотеке. Све књиге буржоаске пропаганде и непријатеља народа имају се уништити. Очистити од труле предратне реакције. Ријеч остаје у употреби.

З као ЗАВИСТ. — Завист је ријеч из капиталистичких уста. У социјализму зависти нема. Нема ово је моје, ово је твоје, већ све је државно и народно. Ријеч се брише.

З као ЗАДРУГА. — Све има да се да у задругу и пред државу. Ко буде крио — неће нам бити мио!

З као ЗВИЖДАЊЕ. — Звиждат се може једино непријатељу народа. Не може се звиждати народној власти, нити, не дај боже, ђаци свом учитељу. Учо ће одвикнути све они који знају звиждати. Ријеч се избацује.

З као ЗЛО. — Фашизам и народни издајници су шћерани у мишију рупу. Зла више неће бити. Крижа се.

И као ИЗРОД. — У сваком житију има кукоља. Изрод је човјек који ни на кога не личи нити кога слуша. То је црна овца која блеји када друге спавају, која спава када друге блеје. Ријеч се брише.

И као ИСТИНА. — Само је једна истина — и то је народна. Народна власт је власт истине. Супротна тој истини је ненародна власт, окупаторска и издајничка.

И као ИСТРА. — Нема нико да нас страши, Трет и Истра биће наши!

Ј као ЈУРИШ. — Света ријеч наших предака, наших дједова и очева.

К као КАЛУЂЕР. — Црква се у социјализму одваја од државе, али јој у свему мора бити лојална и покорна. Коначно је и Бог под контролом народа и власти. Не може ни он вршљати како хоће. Има да и поп и хоџа дају свој допринос обнови и изградњи. Шта ће им фалити ако који пут ишчате Маркса као Библију, ако преброје именице и глаголе у Комунистичком манифесту. Умјесто да ми будемо њихове слуге, нека они буду наше, то јест народне слуге.

К као КАЧАМАК. — У народу се још каже и пура.

Јело сиромаша. Трајало кроз народне обичаје и натруњено свим ненародним режимима. Брише се.

К као КОЗА. — Рогата домаћа животиња. Преживар. С дугом брадом, длакава, репата, сисата. Уништава гору, и траву, и пуполке, и цвијет дрвећа. Право кажу да је то ђавоља звијер. Одлуком највиших власти ФНРЈ-а — смакнуће се. Ко је буде крио, вечаће као и она. Ријеч се брише.

К као КНЕЗ ЛАЗАР. — Изгубио битку на Косову. Не можемо славити поразе већ побједе.

К као КРАЉЕВИЋ МАРКО. — Најстарији син и насљедник краља Вукашина. Погинуо као турски вазал, у борби на страни Турака, вођеној против влашког војводе Мирча на Ровинама. Обрадити на часу његово држање, са свом критичности. Ријеч остаје.

К као КОВАЧЕВИЋ САВА. — Народни херој и јунак који је био страх и трепет за непријатеља. Скакао на тенкове и голим рукама их заустављао. Погинуо на Сутјесци. (Аој, Сава, право реци — ко те уби на Сутјесци!) Излијепити слике народних хероја на зидне новине.

К као КРАЉ. — Побјегао из земље и оставио незаштићен народ пред најездом њемачких хорди. Са собом однио огромно злато и народно богатство. Доље краљ! Доље издајничка влада! Крижа се, брише се, избацује се.

Л као ЛОВАЧКА ХАЈКА. — Цар Мурат, коме је Милош забио нож од учкура до грла бијела, волио је изнад свега лов на животиње, али и на људе. Његов насљедник Бајазит у лов је водио по десет хиљада хајкача и по шест хиљада паса. Међу њима било је на стотине робова на које је често знао да окрене хајку и да убијајући ужива. Мурат четврти је водио и по тридесет хиљада хајкача, али је у његовом лову увијек на хиљаде људи остајало мртво. Такав један лов Турци су организовали да би убили Карађорђа,

али им он утече. Лова ће вазда бити, али не таквог, не из таквог оружја и не на такву звјерад. Неће више бити хајке ни хајкача.

Л као ЛАСТАВИЦА. — Птица селица из породице пјевачица. Има кратак, троугласт кљун, дуга крила, слабе ноге и рашљаст реп. Као што једна ластва не чини прољеће — тако ни један човјек сам не може ништа. Ластавица која у сан долази, у народу се вели да доноси срећу.

М као МАРАМА, као ЦРВЕНА МАРАМА. — Символ пролетаријата и комунизма. Пролетери свих земаља — уједините се!

М као МУХА. — Кукац са два крила који зна да лиже, сиса и боде. Напада свакојаку нечист. Сише људску крв. Преносник заразних болести. Прекати, прати, убијати, као и све остале штеточине. Избацује се.

Н као НЕПРИЈАТЕЉ. — Непријатељске су ријечи Х као Хитлер, Б као буржоазија, К као капитализам, Б као богатство, Л као луксуз, Т као Троцки, К као краљ, П као Павелић, М као Мусолини, К као коза.

О као ОГЛАС. — О свему ће се народ обавјештавати преко огласа. Оглас о расписивању народног зајма, оглас о порезима, оглас о вакцинисању становништва, оглас о обавезном учешћу у изградњи пута, оглас о изборима, оглас о обавезној предаји задружног жита. То су народни огласи о јавном животу. Прибијаће се увијек на врата продавнице и обавезно их треба читати.

О као ОДМОР. — Божију заповијест: шест дана ради а седми се одмарај — не меремо поштовати. Ми нијесмо вјерници већ активисти народне власти. Има да се ради сваки час, и дању и ноћу, док се земља не обнови. Ријеч се брише.

П као ПОДГОРИЦА. — Мијења се у Титоград. Подгорица је ненародна ријеч. Брише се.

Р као РЕПУБЛИКА. — ФНРЈ је Република братских народа и народности. „Пет буктиња пламте да причају свима, да у нашој земљи пет народа има“.

С као САВА. — Највећа и најчистија ријека у нашој земљи. Дуга близу хиљаду километара. Протиче кроз четири републике. Чувати природу и човјекову околину. То је задатак власти и цијелог народа. И твој, учо, да томе научиш ђаке.

С као СИЛОВАЊЕ. — Силовање је карактеристика буржоаских система гдје влада закон јачег и изабљивача. За случајна дјела силовања и разбојништва у социјализму казниће се свако најстрожије, робијом па чак и о судом на смрт. Казна ће се извести одмах, без оклијевања.

С као СИЛА. — Од силе прди — од рђе смрди!

С као СИРОТАНОВИЋ. — Ударник који је оборио све домаће рекорде, рудар Алија Сиротановић, ископао је највећу количину угља у једнодневном радном времену и предложен за највеће одликовање. Свима треба да буде узор, свуда му истаћи слику.

С као СЛОБОДА. — Само у народном поретку гдје човјек није угњетаван, гдје су сви равноправни и сви једнаки, гдје појединац није изабљиван и гажен — може бити слободан.

С као СТАЉИН. — Слика скинута са зида. На њено мјесто стављена карта ФНРЈ-а.

С као СРКАТИ. — Сркање супе или какве друге течности је одлика примитивних људи и народа. Зато треба нож држати у десној, виљушку у лијевој руци. Кад се једе супа, онда се кашика гурне у уста и искрене садржина без

изазивања било каквог мљацкања, сркања или свирања. Брише се.

С као СТОКА. — Државна стока једнако подлијеже законским прописима као и свака друга јединка подложна редовном прању, чешљању, чишћењу и исхрани. Посебни су прописи којих се свако домаћинство мора придржавати да би постигло одређену килажу стоке. Ко мисли да може изиграти прописе — грдно се вара. Као што је успјешно спроведена аграрна реформа, колонизација, конфискација, национализација, секвестар, одузимање ратне добити, и ово ће се успјешно спровести.

У као УСТАША. — Организација која је, као и фашисти, хтјела да истријеби Србе, Цигане и Јевреје. Напунили су невинима Корићку јаму и многе друге јаме. Брише се као издајничка ријеч.

Ф као ФАШИЗАМ. — Фашисти су у потоњем рату поубијали милион и седам стотина хиљада људи из наше земље, а готово толико послали у логоре на присилан рад у Њемачку. Укупна материјална штета процијењена према цјеновнику из 38. године (44 динара за 1 долар) износи 46, 9 милијарди. Ријеч се крижа.

Ц као ЦЕР. — Планина на којој се одиграла чувена битка у Првом свјетском рату, између аустроугарске силе под командом Поћорека и српске војске. Поћорек је потучен до ногу. И свако ће проћи тако ко насрне на наше. Нека остане као споменик о подвизима народа.

Ц као ЦЕЗ. — Капиталистичка пропаганда која мекша душу, чини човјека лабавим. А нама требају корачнице и марселезе. Ријеч се избацује из употребе.

Ш као ШАМАР. — Какав шамар — мада је многима овдје потребан, већ Ш као пруга ШАМАЦСАРАЈЕВО. — Дјело братства и јединства, саграђено у рекордном року.

Ш као ШТАФЕТА МЛАДОСТИ. – Симбол јединства младе генерације. Пронијеће се на рођендан Маршала Тита, кроз свако насеље и многе радне организације. Најбољи ће ђаци учествовати на дочеку. Свака школа, свака организација ће исписат поздрав штафети. Је ли јасно? („Јааснооо!“)

Ч као ЧОВЈЕК. – Човјек је наше највеће богатство. У социјализму, човјек је на првом, а новац на задњем мјесту. А у капитализму човјек је на задњем, а новац на првом мјесту.

Ш као ШТРАЈК. – Штрајка у народним уређењима нема. Тамо гдје је радничка класа на власти, радници немају против кога штрајковати, јер сами држе власт у рукама. Штрајкује се у капитализму, гдје се радничка класа изабљаује. Ријеч се брише, јер је социјализму непозната.

Ш као ШУМАР. – Човјек из државне власти који у име народа штити шуме, од штеточина и крађа. Шума је народно богатство које треба чувати за будућа покољења. Сви смо шумари. Немамо права уништавати природу, бићемо одговорни пред будућношћу.

„Врло добро!“ – рече инспекција и баци свеску тик испред Милијиног носа („Служимо народууу!“)

Тако је на једном часу исправљен рјечник Вука Стефановића Карацића. Многе су ријечи прецртане и избачене а нове унесене у наш живот, и наново објашњене.

О ПИСЦУ

Радослав Братић је рођен у Брестима (Херцеговина), 28. јуна 1948. године. Основну школу учио је у Коритима (код Билеће) и у Билећи, средњу у Требињу, а југословенску и светску књижевност студирао је на Филолошком факултету у Београду.

Био је покретач и уредник студентског часописа Знак, уредник Књижевне речи, члан редакције часописа Књижевност. У Удружењу књижевника Србије био је главни уредник часописа Реласион, затим секретар и потпредседник Удружења књижевника Србије.

Приповетке су му уврштене у више зборника и антологија југословенске и српске приповетке, објављених у Југославији и у свету, а превођене су на енглески, хинду, немачки, шведски, пољски, чешки, француски, кинески, румунски и италијански језик.

Објавио романе Смрт спаситеља (1973), Сумња у биографију (1980, 1981, 1993), књиге приповедака Слика без оца (1985, 1986, 1992), Страх од звона (1991, 1992, 1993, 2000) и Зима у Херцеговини (1996, 2001), поетичку књигу о читању Шехерезадин љубавник (1995), књигу есеја и критика Писац и документ (2000), књигу изабраних прича Зима у Херцеговини и друге приче (2000) и друге...

Приповетке су му уврштене у више зборника и антологија југословенске и српске приповетке, објављених у Југославији и у свету, а превођене су на енглески, хинду, немачки, шведски, пољски, чешки, француски, кинески, румунски и италијански језик.

Живио и радио у Београду. Умро је 2. јуна 2016. године у насељу Кумодраж, у Београду, у свом стану након дугу и тешке болести. Сахрањен је у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду.

Стеван Миленић Пикасо
Портрет Радослава Братића